

دیدگاه

موضوع: مدل چهار سطحی موضوعات اقتصادی در دولت چهاردهم

شماره: ۱۰۷۹

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۶/۰۶

توضیح اجمالی:

موضوعات اقتصادی ایران در دولت چهاردهم را می‌توان در چهار سطح فراکلان (بین‌المللی)، کلان، بخشی و خرد (خانوار و بنگاه) طبقه‌بندی کرد. در سطح اول یعنی فِراکلان می‌بایست مجموعه اولویت‌های بیرونی (عمدتاً مرتبط با خارج از مرزهای کشور) مانند رفع تحریم‌ها، FATF، توسعه روابط با همسایگان و فراروندهای فناوری شامل انقلاب صنعتی چهارم و هوش مصنوعی موردنظر قرار گیرد. در سطح دوم یعنی کلان موضوعاتی مانند تورم دورقمی، رشد اقتصادی کند و پایین، ناترازی انرژی، ناترازی بودجه، نظام بانکی و تضعیف کارکرد توسعه‌ای دولت در اولویت قرار گیرد. در سطح سوم یعنی بخشهای اقتصادی کشور، مواردی متعددی همچون بهره‌وری پایین، قیمت تمام‌شده پایین، سهم پایین صادرات از محصولات دارای ارزش افزوده بالا و اتکای بیش از حد به بازارهای داخلی در اولویت قرار دارند. سطح چهارم در دو طبقه یعنی خرد (خانوار) موضوعاتی مانند درآمد پایین و هزینه‌های بالا، اشتغال و ازدواج جوانان و خرد (بنگاه) موضوعاتی مانند مجوزهای شروع کسب‌وکار، موانع توسعه کسب‌وکار، انحصارات، تحقیق و توسعه و تامین نیروی انسانی موثر در اولویت قرار دارند.

جدول (۱): موضوعات اقتصاد ایران در چهار سطح

موضوعات اصلی								سطح
...	فراروندهای فناوری (هوش مصنوعی)	روابط با همسایگان	شرکای تجاری	دیپلماسی اقتصادی	FATF	تحریم	تعاملات بین الملل	فراکلان (بین‌المللی)
...	نظام بانکی (بنگاهداری و ...)	تضعیف کارکرد توسعه ای دولت	ناترازی بودجه	ناترازی انرژی	بیکاری	رشد اقتصادی محدود	تورم بالا	کلان
...	هزینه های رو به رشد تولید	سهم پایین صادرات	اتکاء به بازار داخل	بهره وری پایین	قیمت تمام شده بالا	قیمت انرژی	رشد های بطئی و کند	بخشی (صنعت، معدن و ...)
...	جمعیت جدید	ازدواج جوانان	عدم توانایی در تامین مسکن	افزایش خانوارهای زیر خط فقر	هزینه های بالا	درآمدهای پایین	سفره خانوار	خرد (خانوار)
...	تامین نیروی انسانی	تحقیق و توسعه	مجوزهای شروع فعالیت	انحصار	بهره وری	قطعی گاز	قطعی برق	خرد (بنگاه)

منبع: یافته‌های پژوهش.

در این مدل چهار سطحی توجه به این نکته بسیار تعیین کننده است: اول آنکه سطوح مختلف دارای ارتباطات متقابل با یکدیگر می‌باشند. دوم آنکه اقدامات مثبت در سطوح بالاتر تاثیرات عمیق موثرتر بیشتر بر سطوح پایین خواهد داشت. سوم آنکه اقدامات مثبت سطوح پایین تر تاثیرات مثبت محدودتری بر سطوح بالاتر خواهد داشت. به عنوان مثال تقویت رشد اقتصادی در سطح کلان دارای ارتباط و مستلزم ارایه راهکار در سطوح بخشی است. همچنین اقدامات سازنده در سطح فِراکلان (مثلاً توسعه روابط اقتصادی با همسایگان یا رفع تحریم‌ها) دارای تاثیرات مثبت سازنده و عمیق در تمام سطوح پایین تر می‌باشد؛ بدیهی است اقدامات مثبت در سطوح پایین تر (اگرچه می‌تواند تاثیرگذار باشد ولی) دارای همان میزان تاثیر بر سطوح بالاتر نخواهد بود.

نکات کلیدی:

برای رسیدن به اهداف اقتصادی مدنظر در قانون برنامه هفتم پیشرفت می بایست مجموعه چالشهای موجود دسته بندی و طی نظام رتبه بندی اولویتهای اصلی زیر مورد تاکید قرار گیرد:

- ۱- تمرکز بر موضوعات کلیدی حوزه فِراکلان مانند توسعه شرکای تجاری، تقویت دیپلماسی اقتصادی، رفع تحریم ها و ...
- ۲- مشارکت راهبردی در زنجیره های ارزش اولویت دار منطقه ای و بین المللی
- ۳- رفع ناترازی های انرژی، بودجه ای و ارزی